

Pedersborg Kirkeruin

900 år gamle ruiner efter rundkirken på Peder Thorstensøn's privatborg

Den buede kvaderstensmur, du ser her, stammer fra en udgravning i 1957 af den første rundkirke, som i 1100-tallet blev anlagt på den naturlige banke, som hæver sig ca. 15 meter over Pedersborg Sø.

Kirken er blot en del af den privatborg som Peder Thorstensøn, svigersøn til Skjalm Hvide, byggede på bakken i begyndelsen af 1100-tallet, og som gav stedet sit navn. Udgravninger gennem tiden har tydeligt påvist, at der på banken har ligget adskillige bygninger. "Præsteengen" - det flade areal mellem volden og den store halvkredsvold, som omsluttede borgen - må også have været anvendt. Volden er stadig bevaret mod nord og vest. Den østlige halvdel er derimod for længst blevet opslugt af senere bebyggelse. Læs mere herom på skiltene ved voldens ender.

Foto: Bjernede Kirke ©

Rundkirken ved Bjernede kun 4,5 km. øst for Pedersborg giver et godt indtryk af hvordan middelalderkirken kan have set ud.

Kirkemurens diameter er identisk med rundkirken i Bjernede, som er Sjællands eneste bevarede middelalder-rundkirke. Bjernede kirke blev ligeledes opført af den rige og magtfulde Hvideslæggt.

I forbindelse med borgens anlæggelse blev bakken afgraved i terrasser, som stadig ses. Stormandsgården lå på toppen og kirken lidt lavere mod nord. Det formodes, at kirken har haft to stokværk (etager) og muligvis fra den øvre etage stået i forbindelse med hovedhuset. Det sidste er en væsentlig detalje da tårnet, med dets fire bærende søjler, således også i ufredstider kunne anvendes som fæstningstårn.

Det Hvor længe borgen og rundkirken stod vides ikke med sikkerhed, men den fik ingen lang levetid. I 1205 overgik stedet gennem et mageskifte til Sorø kloster. Munkene nedbrød borgens forsvarsværker og anvendte dernæst bygningerne som lagdegård for klostret.

I løbet af 1300-årene opførtes den nuværende romanske kirke. Kvaderstenene fra den gamle bygninger blev i stor grad genanvendt, men samtidig introduceredes det nye byggemateriale "Munkestenen" - de store brændte teglsten, som Cistercienser-munkene bragte til Danmark.

Danske rundkirker

I Danmark har vi kun 7 bevarede rundkirker fra middelalderen: Bjernede på Sjælland, Thorsager på Djursland, Horne på Fyn samt de 4 bornholmske rundkirker: Nylars, Østerlars, Ny Kirke og Sct. Ols Kirke.

Rundkirkerne er typisk en kombination af forsvarsværk og kirke - opført med kongens tilladelse.

Thorsager Kirke, Djursland.

Nutidens kirke fra 1300-tallet

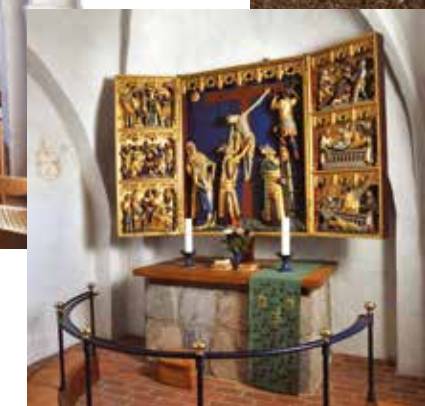

Interiør fra nutidens kirke med smukt hvælvet loft opbygget ad flere omgange - de ældste fra 1400-tallet. Gulvet fra 1956 består af nye munkesten samt granitkvadre fundet på kirkebakken. Den trefløjede sengotiske altertavle er fra ca. 1475. Længst til højre foto af rekonstrueret granitsøjle sammensat af sten fundet på bakken og opsat ved kirketårnet. Måske oprindeligt fra rundkirken.

Foto: KulturKonsulenten ©

Oplev landskabet omkring Pedersborg fra en ny vinkel. Tag en rundtur på den afmærkede sti på toppen af den fredede vold fra præstegården kort nord herfor. Informationsskilte i hver ende af volden fortæller mere. Fra volden kan du også til fods eller på cykel følge den ca. 2,3 km. lange sti rundt om Pedersborg Sø.

Pedersborg Church Ruin

The curved ashlar stone wall you see here was probably part of the first round church, which in the twelfth century was built on the natural hill which rises about 15 meters above Pedersborg Lake. In Denmark there are only seven preserved round churches from the Middle Ages - only one of which is on Zealand: Bjernede Church 4.5 km to the east.

Excavations have shown that the church is just a part of the private castle that Peder Thorstensøn, son-in-law of Skjalm Hvide, built on the excavated hill in the early 1100s, which gave the place its name. The church did not stand for long. In 1205, the site was transferred through a change of power to Sorø monastery. The monks removed the castle defences and it was subsequently used as a farm building for the monastery.

The church is thought to have been on two floors, where the upper floor was perhaps connected with the main house on the top of the hill, so that in times of unrest it could also be used as a fortress tower. Most round churches are a combination of defences and a church - built with the permission of the king.

Die Pedersborg Kirchenruine

Die Bogen-Werksteinmauer, die man hier sehen kann, stammt vermutlich von der ersten Rundkirche, die hier im 12. Jahrhundert auf dem naturbezogenen Hügel, der ca. 15 m über den Pedersborg See liegt, errichtet wurde. In Dänemark gibt es nur 7 erhaltene Rundkirchen aus dem Mittelalter - davon befindet sich nur eine auf Seeland: die Bjernede Kirche 4,5 km in östliche Richtung.

Ausgrabungen haben ergeben, dass die Kirche lediglich ein Teil der Privatburg war, die Peder Thorstensøn - Schwiegersohn von Skjalm Hvide - am Anfang der Jahre um 1100 auf dem abgetragenen Hügel baute, und die dem Ort ihren Namen gab. Die Kirche stand nur kurze Zeit. 1205 ging der Ort bei einem Tausch an das Kloster in Sorø über. Die Mönche rissen die Abwehranlagen ab und nutzten die Gebäude daraufhin als Speicherhof für das Kloster.

Es wird vermutet, dass die Kirche aus zwei Stockwerken bestand, wobei das obere Stockwerk vielleicht mit dem Hauptgebäude auf dem Hügel verbunden gewesen ist, so dass sie in Zeiten mit Unfrieden auch als Festungsturm angewendet werden konnte. Die meisten Rundkirchen sind eine Kombination aus Abwehranlage und Kirche - und wurden mit Genehmigung des Königs errichtet.

Se mere på www.fortidsmindeguide.dk

Pedersborg Kirke
Tlf. 57 83 05 34
www.pedersborg-kirke.dk